

VENDIM
Nr. 18, datë 6.3.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i	Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar i	“
Vitore Tusha	anëtare e	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“
Gani Dizdari	anëtar i	“
Fatos Lulo	anëtar i	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“

me sekretare Edmira Babaj, në datat 21.7.2016, 20.9.2016 dhe 12.10.2016 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 47/2 Akti, që i përket:

KËRKUES: Lulzim Caka

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 15, datë 19.12.2012 të Gjykatës së Apelit Vlorë; nr. 00-2015-2122, datë 28.4.2015 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, pikat 1 dhe 2, 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 1/5 dhe 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut dhe neni 4 i protokollit nr. 7 të Konventës; nenet 27, 28, 29, 30, 39, 42 dhe vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Besnik Imeraj, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të përfaqësuesit të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, me vendimin nr. 175, datë 11.5.2000, ka vendosur: “*Deklarimin fajtor të të gjykuarit Lulzim Caka për kryerjen e veprës penale “Vrasje me dashje” të parashikuar nga neni 76 i Kodit Penal dhe dënimin e tij me 20 (njëzet) vite burgim. Deklarimin fajtor të të gjykuarit Lulzim Caka për kryerjen e veprës penale “Vrasje në rrethana të tjera cilësuese” e kryer në bashkëpunim, mbetur në tentativë, parashikuar nga nenet 79/c, 22 dhe 25 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 25 (njëzet e pesë) vite burgim. Deklarimin fajtor të të gjykuarit Lulzim Caka për kryerjen e veprës penale “Mbajtje pa leje të armëve luftarakë” të parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal dhe dënimin e tij me 2 (dy) vite burgim. Në bashkim të dënimeve, në zbatim të nenit 55/1 të Kodit Penal, e dënon të gjykuarin Lulzim Caka përfundimisht me 25 (njëzet e pesë) vite burgim.”.*

2. Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 174, datë 20.10.2000, ka vendosur: “*Lënien në fuqi të vendimit penal nr. 175, datë 11.5.2000 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier.”.*

3. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 572, datë 16.10.2001 ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur.

4. Kundër këtyre vendimeve kërkuar ka paraqitur kërkesë në Gjykatën Kushtetuese. Me vendimin nr. 200, datë 18.11.2003, Kolegji i Gjykatës Kushtetuese ka vendosur: “*Moskalimin e çështjes në seancë plenare, duke e deklaruar jashtë juridiksionit të saj çështjen.”.*

5. Pas shterimit të mjeteve të brendshme të ankimit, kërkuar i është drejtuar me kërkesë Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), e cila, me vendimin e datës 8.12.2009, ka vendosur: “*1. Deklaron ankesat në lidhje me nenin 6 të Konventës të pranueshme... 2. Vlerëson se nuk ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 në lidhje me nenin 6 § 3 (c) të Konventës në lidhje me mungesën e aksesit të një mbrojtësi gjatë disa momenteve të gjyqimit. 3. Vlerëson se nuk ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 në lidhje me nenin 6 § 3 (d) të Konventës sa i takon refuzimit të gjykatës për të lejuar aplikantin të pyeste dëshmitarin M. 4. Vlerëson se ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 në lidhje me nenin 6 § 3 (d) të Konventës sa i takon dështimit për të siguruar paraqitjen në procesin gjyqësor të aplikantit të dëshmitarëve O., Q. dhe S. 5. Vlerëson se ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 në lidhje me nenin 6 § 3 (d) të Konventës sa i takon dështimit për të marrë parasysh dëshmitë e katër dëshmitarëve të dhëna në favor të aplikantit përpara Gjykatës së*

Beratit. 6. Vlerëson se ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 në lidhje me nenin 6 § 3 (d) të Konventës sa i takon dështimit për të siguruar paraqitjen në procesin gjyqësor të aplikantit të dëshmitarëve B., C. dhe D.”.

6. Pas këtij vendimi kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2012-750 (75), datë 7.3.2012, ka vendosur: “*Të pranojë kërkesën për rishikim, duke vendosur prishjen e vendimit nr. 498, datë 12.10.2001 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë dhe të vendimit nr. 174, datë 20.10.2000 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Apelit Vlorë, me tjetër trup gjykues.*”.

7. Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 15, datë 19.12.2012, ka vendosur: “*Lënien në fuqi të vendimit penal nr. 175, datë 11.5.2000 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier.*”.

8. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2015-2122, datë 28.4.2015, ka vendosur: “*Mospranimin e rekursit të ushtruar nga i dënuari Lulzim Caka.*”.

II

9. **Kërkuesi Lulzim Caka** i është drejtuar Gjykatës për shfuqizimin e vendimeve të marra për çështjen pas kthimit të saj për rigjykim nga Gjykata e Lartë dhe parashtrohet në mënyrë të përmblodhur këto shkaqe:

9.1 Detyrat për gjykatat shqiptare GJEDNJ-ja nuk i ka lënë evazive, por detyruese. Në kushtet kur nga GJEDNJ-ja janë konstatuar shkelje të së drejtës për një proces të rregullt ligjor ndaj kërkuesit, ky fakt nuk mund të vihet në diskutim. Gjykata e Apelit Vlorë nuk ka marrë parasysh konkluzionet dhe detyrat e lëna nga GJEDNJ-ja dhe Gjykata e Lartë në vendimin për pranimin e kërkesës për rishikim.

9.2 Në rigjykimin e çështjes është cenuar parimi i prezumimit të pafajësisë. Në lidhje me episodin e datës 18.3.1998, ku ka mbetur i vrarë shtetasi Xh.Ç., rrethanat dhe faktet flasin ndryshe në raport me arsyetimet e gjykatave që japin fajësi pa asnjë provë të verifikuar apo të marrë në seancë gjyqësore. Gjykata e Apelit mbajti në vendimin e saj një qëndrim të kundërt, duke mos iu referuar konstatimeve të GJEDNJ-së dhe detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë. Kjo rezulton edhe nga provat e administruara nga gjykata gjatë procesit, si dëshmitë e dhëna nga ish-shefi i komisariatit të policisë Berat, procesverbal i vendit të ngjarjes, deklarata e mjekut oksigjenist dhe raporti mjeko-ligjor.

9.3 Sot dosja penale dhe tërësia e akteve që ndodhen në këtë fashikull nuk janë në gjendjen që ka qenë fashikulli kur është dhënë vendimi i fajësisë nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, pasi ndodhemi para kushteve dhe rrethanave krejt ndryshe të provave dhe akteve, sipas vlerësimit të bërë nga GJEDNJ-ja në vendimin e datës 18.12.2012. Nga ana tjetër, Gjykata e Lartë në vendimin e rishikimit, bazuar në vendimin e GJEDNJ-së, ka çelur rrugën për një zgjidhje të drejtë në themel të kësaj çështje, pasi ajo jo vetëm që nuk ka lënë vend për të dyshuar lidhur me pafajësinë e kërkuesit, por as nuk e ka vënë në diskutim atë.

9.4 GJEDNJ-ja në analizë të episodit në ngjarjen e datës 18.3.1998, ku është vrarë shoku i kërkuesit, shtetasi Xh.Ç., duke parë që nga katër dëshmitarë të akuzës vetëm dy nga ata dëshmojnë për fajësinë e kërkuesit, të dy në poste drejtuese të policisë, i merr me rezerva thëniet e tyre dhe duke i parë me provat e tjera vë në dyshim vërtetësinë dhe provueshmërinë e akuzës lidhur me veprën e atribtuar të parashikuar në nenet 79/ç-22 dhe 25 të KP-së. GJEDNJ-ja dhe Gjykata e Lartë marrin dhe çmojnë si provë në favor të kërkuesit edhe deklaratën noteriale të depozituar në Strasburg në vitin 2003, të lëshuar nga ish-kryetari i trupit gjykues të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat, sipas së cilës transferimi i dosjes është bërë në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Fier kur trupi gjykues ishte në mbyllje të shqyrtimit gjyqësor dhe në kohën kur kishte krijuar bindjen se nuk kishte prova të mjaftueshme kundër kërkuesit.

9.5 Lidhur me akuzën për veprën penale të parashikuar nga nenet 79/c-25, 22 dhe 278/2 të KP-së, Gjykata e Lartë i kishte lënë detyrë Gjykatës së Apelit pyetjen e ish-policëve pjesë operacionale të postbllokut të ngjarjes së datës 18.3.1998, por me gjithë përpjekjet u bë e mundur vetëm pyetja e dëshmitarit S.C., dëshmi që shkoi në favor të pafajësisë së kërkuesit. Në favor të kërkuesit shkon edhe mosardhja dhe mosparaqitja e dy ish-policëve të tjerë.

9.6 Lidhur me akuzën për veprën penale të parashikuar në nenin 76 të KP-së, që bën fjalë për vrasjen e shtetasis P.E., GJEDNJ-ja dhe Gjykata e Lartë kanë vënë në dyshim procesin e të provuarit. Referuar dëshmiave të dëshmitarëve të dhëna në fazën e hetimeve paraprake, sepse nuk u arritën të pyeten gjatë rigjykimit, ata nuk tregojnë asgjë konkrete për ngjarjen e datës 21.7.1997 kundër kërkuesit dhe këto deklarime shkojnë në favor të tij.

9.7 Gjykata e Lartë duke mos pranuar rekursin për shqyrtim në seancë gjyqësore, si dhe duke mos e arsyetuar atë ka legjitimuar shkeljet e konstatuara në gjykatat më të ulëta, si dhe ka vepruar në

kundërshtim me vendimmarrjen e mëparshme të saj.

10. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, ka prapësuar me shkrim para Gjykatës, në mënyrë të përmblodhur, sa më poshtë vijon:

10.1 Nga ana e Gjykatës së Apelit Vlorë janë bërë të gjitha përpjekjet për njoftimin e dëshmitarëve, njëri prej të cilëve ka ndërruar jetë, ndërsa të tjerët, me gjithë përpjekjet e gjykatës, nuk ka qenë e mundur të njoftohen, pasi ndodhen jashtë shtetit. Në këto kushte, me miratimin edhe të mbrojtjes së kërkuesit, me të drejtë gjykata ka vendosur revokimin e vendimit për thirrjen e tyre, pasi ka qenë e pamundur që të realizohej kjo detyrë e lënë nga Gjykata e Lartë.

10.2 Pretendimi për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë është i pabazuar. Gjykata e Apelit Vlorë, në arsyetimin e vendimit të saj me të cilin kërkuesi është deklaruar fajtor për kryerjen e veprave penale për të cilat akuzohej, është shprehur në lidhje me të gjitha provat shkresore dhe ato me dëshmitarë të administruara në gjykim, duke analizuar secilën prej tyre.

10.3 Pretendimi se Gjykata e Apelit Vlorë hodhi poshtë konkluzionet e Gjykatës së Strasburgut dhe detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë dhe se zbatimi i tyre duhej të kryhej në mënyrën më efikase të mundshme nuk qëndron dhe nuk është i mbështetur në aktet bashkëlidhur të kërkesës.

10.4 Pretendimi kryesor i ngritur nga kërkuesi ka të bëjë me cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor si pasojë e moszbatimit të vendimit të GJEDNJ-së në favor të tij, por në fakt rezulton se detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë në zbatim të vendimit të GJEDNJ-së janë realizuar nga Gjykata e Apelit Vlorë.

10.5 Në rastin në gjykim nuk konstatohet cenimi i së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në përrputhje me kompetencat e tij ligjore, pasi ka marrë për shqyrtim shkaqet e paraqitura në rekurs, i ka dhënë përgjigje kërkuesit lidhur me to. Edhe për sa i përket arsyetimit të kufizuar të vendimeve të dhomës së këshillimit, Gjykata Kushtetuese ka vlerësuar se kërkesat e një procesi të rregullt ligjor mund të plotësohen edhe me një arsyetim të kufizuar.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

11. Gjykata vlerëson se kërkuesi legjitimohet *ratione personae* në lidhje me pretendimet e tij, të cilat i ka paraqitur në kërkesë, në kuptim të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga ligji nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”. Kërkuesi legjitimohet edhe *ratione materiae*, pasi pretendimet e tij *prima facie* janë të tilla që bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues.

B. Për pretendimin se gjatë rigjykimit të çështjes nuk janë marrë parasysh detyrat dhe konkluzionet e lëna nga GJEDNJ-ja dhe Gjykata e Lartë, si dhe për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë

12. Sipas kërkuesit, Gjykata e Apelit Vlorë në rigjykimin e çështjes nuk ka zbatuar detyrat e lëna nga GJEDNJ-ja dhe Gjykata e Lartë, të cilat ishin detyrues në rigjykimin e çështjes. Në kushtet kur nga GJEDNJ-ja janë konstatuar shkelje të së drejtës për një proces të rregullt ligjor në procesin penal të zhvilluar ndaj kërkuesit, ky fakt nuk mund të vihej në diskutim. Gjykata e Lartë në vendimin e rishikimit, bazuar në vendimin e GJEDNJ-së, ka çelur rrugën për një zgjidhje të drejtë në themel të kësaj çështje, pasi ajo jo vetëm që nuk ka lënë vend për të dyshuar lidhur me pafajësinë e kërkuesit, por as nuk e ka vënë në diskutim atë. GJEDNJ-ja në analizë të episodit në ngjarjen e datës 18.3.1998, duke parë që nga katër dëshmitarë të akuzës vetëm dy nga ata dëshmojnë për fajësinë e kërkuesit, të dy në poste drejtuese të policisë, i merr me rezerva thëniet e tyre dhe vë në dyshim vërtetësinë dhe provueshmërinë e akuzës lidhur me veprën e atribuar të parashikuar në nenet 79/ç-22 dhe 25 të KP-së. GJEDNJ-ja dhe Gjykata e Lartë marrin dhe çmojnë si provë në favor të kërkuesit edhe deklaratën noteriale të depozituar në Strasburg në vitin 2003, të lëshuar nga ish-kryetari i trupit gjykues të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat. Lidhur me akuzën për veprën penale të parashikuar nga nenet 79/c-25, 22 dhe 278/2 të KP-së, Gjykata e Lartë i kishte lënë detyrë Gjykatës së Apelit pyetjen e ish- policëve pjesë operationale të postbllokut të ngjarjes së datës 18.3.1998, por me gjithë përpjekjet u bë e mundur vetëm pyetja e dëshmitarit S.C., dëshmi që shkoj në favor të pafajësisë së kërkuesit. Në favor të kërkuesit shkon edhe mosardhja dhe mosparaqitja e dy ish-policëve të tjerë. Lidhur me akuzën për veprën penale të parashikuar në nenin 76 të KP-së, që bën fjalë për vrasjen e shtetasit P.E., GJEDNJ-ja dhe Gjykata e Lartë kanë vënë në dyshim procesin e të provuarit. Referuar dëshmimeve të dëshmitarëve të dhëna në fazën e hetimeve paraprake, sepse nuk u arritën të pyeten gjatë rigjykimit, ata nuk tregojnë asgjë konkrete për ngjarjen e datës 21.7.1997 kundër kërkuesit dhe këto

deklarime shkojnë në favor të tij. Për rrjedhojë, në rigjykimin e çështjes është cenuar parimi i prezumimit të pafajësisë, pasi Gjykata e Apelit mbajti në vendimin e saj një qëndrim të kundërt, duke mos iu referuar konstatimeve të GJEDNJ-së dhe detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë.

13. Gjykata, në interpretim të neneve 5, 116, 122 dhe 17/2 të Kushtetutës, duke vënë theksin në statusin e veçantë që ka Konventa Europiane për të Drejtat e Njeriut në rendin e brendshëm ligjor, ka njohur kompetencën ekskluzive të GJEDNJ-së në sistemin tonë juridik dhe efektin e drejtpërdrejtë të vendimeve të saj në interpretimin e standardeve kushtetuese të të drejtave të njeriut, veçanërisht atyre që i referohen së drejtës për një proces të rregullt ligjor, e sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës. Vendimet e GJEDNJ-së kanë vlerën e tyre në dy aspekte, që lidhen me natyrën detyruese që rrjedh nga nenet 1 dhe 46 të Konventës dhe me mënyrën e zbatimit të tyre në sistemin e brendshëm. GJEDNJ-ja ka sqaruar parimet që rregullojnë zbatimin e vendimeve të saj, duke i vënë theksin zbatimit efektiv të këtyre vendimeve (*vendimi në çështjen Verein Gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) kundër Zvicrës (nr. 2), datë 30.6.2009*). Sipas kërkesave të nenit 46 të KEDNJ-së një shtet palë për të cilin GJEDNJ-ja është shprehur se ka shkelur Konventën ose Protokollin e saj ka detyrimin që të veprojë në përputhje me vendimin e asaj Gjykate. Me fjalë të tjera, një dështim tërësor ose i pjesshëm i ekzekutimit të vendimit të GJEDNJ-së lind përgjegjësinë ndërkombëtare të shtetit. Shteti në fjalë ka detyrimin jo vetëm të shlyejë dëmin material ndaj personave të interesuar, por edhe të marrë masa individuale dhe/ose, nëse është e përshtatshme, masa të përgjithshme në rendin e vet ligjor, që t'i japë fund shkeljes së gjetur nga Gjykata dhe të rregullojë pasojat e shkeljes, me qëllimin që kërkuesi të rikthehet, për aq sa është e mundur, në gjendjen që ishte para se të bëhej shkelja (*vendimi në çështjen Scozzari dhe Giunta kundër Italisë, nr. 39221/98 dhe 41963/98, § 249, ECHR 2000-VIII, dhe Assanidze kundër Gjeorgjisë, nr. 71503/01, § 198, ECHR 2004-II*). Në vendimet e saj GJEDNJ-ja ka shprehur parimin e njohur të së drejtës ndërkombëtare *restitutio in integrum*, i cili është përdorur shpesh nga Komiteti i Ministrave në rezolutat e tij. Edhe pse në lidhje me mënyrën se si do të zbatohen detyrimet e parashikuara në nenin 46 të Konventës për ekzekutimin e vendimeve të GJEDNJ-së, shtetet palë të Konventës gëzojnë diskrecion dhe Konventa nuk përmban dispozita që t'u imponojë Palëve Kontraktuese detyrimin për të parashikuar në ligjin e brendshëm rishqyrtimin apo rihapjen e procedimeve, ekzistenca e mundësive të tilla, në rrethana të veçanta, ka provuar të jetë e rëndësishme dhe në disa raste i vetmi mjet për të arritur *restitutio in integrum* (shih vendimin nr. 45, datë 1.11.2013 të Gjykatës Kushtetuese).

14. Gjykata ka theksuar se gjyqtarët e çdo niveli zbatojnë drejtpërsëdrejti vendimet e GJEDNJ-së, në përputhje me nenin 122 të Kushtetutës dhe nenet 19 dhe 46 të KEDNJ-së, pasi respektimi i KEDNJ-së dhe standardeve kushtetuese është detyrim jo vetëm i kësaj Gjykate, por edhe i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, në mënyrë të veçantë i Gjykatës së Lartë, për shkak të kompetencave të veçanta të saj të natyrës rishikuese, por edhe në drejtim të unifikimit të praktikës gjyqësore. Roli i një gjykate të lartë është pikërisht zgjidhja e konflikteve, shmangia e divergjencave dhe qëndrueshmëria (shih vendimin nr. 20, datë 1.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese). Për sa i përket legjislacionit procedural civil, në ndryshim nga ai procedural penal, në vendin tonë janë bërë ndryshime të nevojshme, ku neni 494 i KPC-së është përcaktuar si një nga rastet kur pala e interesuar mund të kërkojë rishikimin e një vendimi që ka marrë formë të prerë, edhe kur Gjykata Europiane gjen shkelje të KEDNJ-së. Në këto kushte, veç kërkesës për plotësimin e legjislacionit procedural penal, Gjykata ka vlerësuar se Gjykata e Lartë duhet të gjejë zgjidhjen për të vënë në vend të drejtën e shkelur të kërkuetit me qëllim arritjen e *restitutio in integrum* (shih vendimet nr. 22, datë 9.3.2010 të Mbledhjes së Gjyqtarëve; nr. 20, datë 1.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese).

15. Gjykata vëren se kërkuesi, pas përfundimit të procesit gjyqësor në Shqipëri, i është drejtuar GJEDNJ-së duke pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, të garantuar nga 6 i Konventës. Në vendim GJEDNJ-ja gjeti disa shkelje të kësaj dispozite, konkretisht ato që lidhen me dështimin për të siguruar paraqitjen në procesin gjyqësor të disa dëshmitarëve dhe për të marrë parasysh dëshmitë e katër dëshmitarëve të dhëna në favor të kërkuetit përpara Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Berat. Pas këtij vendimi kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikim, e cila në zbatim edhe të vendimit të GJEDNJ-së ka lënë disa detyra konkrete për gjykatën e rigjykimit, konkretisht të marrë në konsideratë disa dëshmi të administruara në gjykimin në fakt, si edhe të thërrasë dhe të pyesë në gjykim disa shtetas të tjerë, me qëllim korrigjimin e shkeljeve të konstatuara nga GJEDNJ-ja.

16. Gjykata vëren se gjatë rigjykimit të çështjes në Gjykatën e Apelit Vlorë ajo ka vendosur përsëritjen e pjesshme të hetimit gjyqësor me qëllim zbatimin e detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, si dhe respektimin e vendimit të GJEDNJ-së. Gjykata e Apelit në shqyrtimin e çështjes ka marrë në analizë dhe ka vlerësuar në tërësinë e tyre të gjitha provat e administruara në gjykatën e faktit, si dhe ka bërë përpjekjet për të njoftuar për t'u paraqitur në gjykim disa dëshmitarë. Konkretisht nga vendimi i Gjykatës së Apelit rezulton se janë

vlerësuar dhe marrë në konsideratë edhe dëshmitë e shtetasve N.Ç., A.D., G.D. dhe L.C. për ngjarjen e datës 18.3.1998, sipas detyrës së lënë nga Gjykata e Lartë, dëshmi të cilat janë vlerësuar si prova të besueshme vetëm për atë pjesë e cila përputhet me provat e tjera të administruara në gjykim. Gjykata e Apelit ka vlerësuar, gjithashtu, edhe deklaratën e shtetasit B.H., kryesues i trupit gjykues në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Berat, të paraqitur nga kërkuesi si provë para GJEDNJ-së.

17. Për sa i përket pyetjes së dëshmitarëve S.C., A.M. dhe S.D., për të cilët nuk është bërë e mundur pyetja në gjykatën e shkallës së parë, gjatë rigjykitimit u bë e mundur vetëm pyetja e dëshmitarit S.C. Në lidhje me dëshmitarët e tjerë A.M. dhe S.D., Gjykata e Apelit, me gjithë përpjekjet e saj, nuk arriti njoftimin dhe pyetjen e tyre, pasi nga aktet rezulton se shtetasi S.D. është larguar jashtë shtetit në Itali, kurse për shtetasin A.M. nuk ka asnjë njoftim në lidhje me vendndodhjen apo vendbanimin e tij nga të dhënat e disponueshme nga institucionet shtetërore. Në këto kushte gjykata ka vendosur revokimin e vendimit për thirrjen e tyre si dëshmitarë në pamundësi absolute të realizimit të kësaj detyre të përcaktuar nga Gjykata e Lartë. Po ashtu, në lidhje me ngjarjen e datës 21.7.1997, Gjykata e Apelit rezon që të jenë bërë të gjitha përpjekjet për njoftimin dhe thirrjen në gjykim si dëshmitarë të shtetasve T.T., A.S. dhe A.K., por nga aktet rezulton se shtetasi A.K. ndodhet jashtë shtetit në Greqi, shtetasi A.S. ndodhet në Turqi, kurse shtetasi T.T. ka ndërruar jetë. Për pasojë, mbështetur edhe në kërkimet e mbrojtjes dhe të prokurorit, gjykata ka vendosur revokimin e vendimit të ndërmjetëm për thirrjen e tyre në pamundësi të realizimit të kësaj detyre të caktuar nga Gjykata e Lartë.

18. Në kuptim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se në rigjykimin e çështjes penale ndaj kërkuesit Lulzim Caka Gjykata e Apelit Vlorë ka zbatuar detyrimet që rrjedhin nga vendimi i GJEDNJ-së, si edhe detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë në zbatim të tij. Ajo e ka bazuar vendimmarrjen në të gjitha provat e administruara në gjykimin në fakt, si edhe ato të administruara gjatë rigjykitimit, duke i vlerësuar në harmoni me njëra-tjetrën, si dhe duke dhënë arsyet për qëndrimin e arritur prej saj.

19. Për rrjedhojë, Gjykata e Apelit Vlorë nuk ka cenuar as parimin e prezumimit të pafajësisë, sipas të cilit çdo dyshim shkon në favor të të pandehurit dhe barra e provës bie kryesisht mbi organin e akuzës. Gjykata e ka interpretuar prezumimin e pafajësisë në kuptimin që gjykatat e zakonshme nuk duhet ta fillojnë procesin me bindjen se i pandehuri e ka kryer krimin për të cilin akuzohet, se barra e provës i takon palës akuzuese, se çdo dyshim duhet të shkojë në favor të të pandehurit dhe se gjykata duhet ta mbështesë vendimin në prova të drejtpërdrejta dhe të tërthorta që duhet të provohen nga akuza (*shih vendimin nr. 68, datë 14.11.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Parimi i prezumimit të pafajësisë kërkon që deklarimi i fajësisë të së pandehurit të bëhet nga gjykata vetëm pas një shqyrtimi të plotë të çështjes, në përputhje me parimin e kontradiktoritetit dhe të barazisë së armëve në gjykim. Ky parim buron nga parimi i shtetit të së drejtës dhe është i lidhur ngushtë me të drejtën e personit të akuzuar për t'u mbrojtur në një gjykim të drejtë. Sipas këtij parimi asnjë masë që barazohet me dënimin nuk mund të jepet ndaj një të pandehuri pa u provuar fajësia e tij përtej çdo dyshimi të arsyeshëm (*shih vendimin nr. 68, datë 14.11.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Edhe pse në rigjykim nuk është bërë e mundur të dëgjohen disa nga dëshmitarët, thirrja e të cilëve ishte lënë detyrë për gjykatën, nuk rezulton që Gjykata e Apelit Vlorë të ketë nisur procesin me bindjen se kërkuesi është fajtor për veprën penale për të cilën akuzohet. Po ashtu nuk rezulton se provave dhe dëshmime të administruara në gjykatën e faktit t'u jetë dhënë një vlerë e paracaktuar, por ato janë vlerësuar në gjykim së bashku dhe në unitet me provat e tjera të administruara në proces. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se këto pretendime të kërkuesit janë të pabazuara.

C. Për pretendimin për procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë

21. Sipas kërkuesit, Gjykata e Lartë duke mos pranuar rekursin për shqyrtim në seancë gjyqësore, si dhe duke mos e arsyetuar atë ka legjitimuar shkeljet e konstatuara në gjykatat më të ulëta, si dhe ka vepruar në kundërshtim me vendimmarrjen e mëparshme të saj.

22. Gjykata vëren se në nenin 432 të KPP-së janë parashikuar shkaqet për të cilat mund të paraqitet rekurs, kurse në nenin 433 të KPP-së parashikohet se rekursi nuk pranohet në qoftë se bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që lejon ligji dhe se mospranimi i tij vendoset nga Kolegji i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit, pa pjesëmarrjen e palëve. Në jurisprudencë konstante Gjykata ka theksuar se në rast se Kolegji në dhomën e këshillimit krijon bindjen se shkaqet e ngritura në rekurs janë haptazi të pabazuara, pasi nuk bëjnë pjesë në ato shkaqe që parashikon dispozita ligjore ose nuk gjejnë mbështetje në aktet e dosjes gjyqësore, atëherë është në funksionin e tij të vendosë, në pajtim me kërkesat ligjore, mospranimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore. Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit nuk është një shkelje e së drejtës së palëve për t'iu drejtuar gjykatës, por një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon

ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj. Ky lloj shqyrtimi paraprak vlerësues është kompetencë vetëm e trupës së gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi dhe nuk mund të bëhet pjesë e kontrollit kushtetues që zhvillon Gjykata (*shih vendimin nr. 8, datë 26.2.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Gjykata vlerëson se në rekurs, të paktën formalisht, palët përpiqen të ngrenë para Gjykatës së Lartë shkaqe nga ato të parashikuara nga dispozitat procedurale përkatëse dhe për këtë arsye shqyrtimi i çështjes nga dhoma e këshillimit e Gjykatës së Lartë nuk është vetëm një konstatim formal i paraqitjes së shkaqeve ligjore në rekurs, por konsiston në vlerësimin e këtyre shkaqeve dhe bazueshmërisë së tyre, duke analizuar materialet e dosjes gjyqësore. Në rastet kur kolegji konstaton se shkaqet, pavarësisht nga mënyra e paraqitjes së tyre, kanë të bëjnë me vlerësimin e provave, bindjen e brendshme të gjykatave të shkallëve më të ulëta apo me shkaqe që objektivisht nuk ekzistojnë në dosjen gjyqësore, ka të drejtë të mos e pranojë rekursin. Kjo është edhe përgjigja që i jep Gjykata e Lartë pretendimeve të ngritura në rekurs nga palët (*shih vendimin nr. 52, datë 14.11.2014 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata ka theksuar se kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, atëherë vendimi i Kolegjit për mospranimin e rekursit vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Kjo sepse, referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë (*shih vendimin nr. 8, datë 26.2.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Bazuar në standardet e mësipërme, Gjykata vlerëson se në rastin konkret Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në përputhje me kompetencat e tij ligjore, pasi ka marrë në shqyrtim shkaqet e paraqitura në rekurs, i ka dhënë përgjigje kërkuarit se nuk janë të tilla nga ato që parashikon neni 432 i KPP-së. Për arsye edhe ky pretendim i kërkuarit është i pabazuar.

25. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor janë të pabazuara, për rrjedhojë kërkesa duhet të rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,¹

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Besnik Imeraj, Fatos Lulo

Anëtarë pjesërisht kundër: Vladimir Kristo

¹ Gjyqtari V. Kristo votoi për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë, me arsyetimin se kjo e fundit duhet ta kalonte çështjen në seancë gjyqësore dhe të shqyrtonte pretendimin e kërkuarit nëse janë zbatuar detyrat e lëna nga vendimi i GJEDNJ-së.

